

2023

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ SAHA GÖNÜLLÜ FAALİYETLERİ AYLIK RAPORU*

8 Nisan-7 Mayıs 2023

*Bu rapor Türk Psikologlar Derneği tarafından, gönüllülerin Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Gaziantep'te 8 Nisan-7 Mayıs tarihlerinde gerçekleştirdikleri psikososyal destek faaliyetlerine ilişkin raporlara dayanarak hazırlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

Giriş	2
Türk Psikologlar Derneği Bünyesinde Sahaya Gidecek Gönüllü Psikologların Seçim ve Eğitim Süreci	3
Gönüllülerin Organizasyonu ve İllere Göre Dağılımı	4
HATAY	6
KAHRAMANMARAŞ	13
ADİYAMAN	20
GAZİANTEP	24
Türk Psikologlar Derneği Bünyesinde Yürütülen Etkinlikler (8 Nisan-7 Mayıs)	28
Sonuç ve Değerlendirme	29

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ta meydana gelen iki büyük deprem milyonlarca insanı etkilemiştir. Binlerce insan hayatını kaybetmiş, yüz binlerce insan yakınlarını kaybetmenin yanı sıra ev, iş, materyal, düzen kaybı yaşamıştır. Yaşanan depremin travmatik etkisi ve tüm bu kayıplar, bireylerin iyilik hallerini etkilemiştir. Birçok kurum ve kuruluş, bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlığını desteklemek için deprem sahasına gitmiştir. Türk Psikologlar Derneği (TPD) de deprem meydana geldikten kısa süre sonra saha taramalarına başlamış ve gerekli alt yapıyı oluşturduktan sonra 11 Mart itibariyle her hafta gönüllü psikologlarını Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman ve Gaziantep'e göndererek psikososyal destek faaliyetlerine katkı sunmaktadır.

Türk Psikologlar Derneği, 10-17 Şubat tarihleri arasında yürütülecek psikososyal destek çalışmalarının planlanmasına yönelik veri oluşturmak, ihtiyaç ve durum değerlendirmesi yapmak amacıyla öncü bir ekip ile deprem sahasında incelemeler yapmıştır. Ardından 22-27 Şubat 2023 tarihleri arasında TPD Genel Merkez Yönetim Kurulu Ekibi tarafından Kahramanmaraş, Adıyaman, Hatay ve Gaziantep'e gidilmiş, yetkililerle görüşmeler sonucunda sahaya gönderilecek gönüllüler için gerekli planlamalar yapılmış ve altyapı oluşturulmuştur. Bu değerlendirme ve planlamalar sonucunda 11 Mart tarihinde bahsi geçen 4 şehre 4 gönüllü ekibi gönderilmiş ve bu gönüllüler tarafından bireylere psikososyal destek sağlanmıştır. 11 Mart itibariyle her hafta gönüllüler, Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman ve Gaziantep'e gitmekte ve depremden etkilenen bireylere bireysel veya grup çalışmalarıyla destek olmaktadır. Gönüllülerin 11 Mart-9 Nisan tarihleri arasında yürüttükleri faaliyetlere ilişkin bilgiler, 27 Nisan 2023 tarihinde Türk Psikologlar Derneği resmî web sitesinde yayınlanan "Türk Psikologlar Derneği Saha Gönüllü Faaliyetleri Aylık Raporu: 11 Mart-9 Nisan 2023" adlı raporda yer almaktadır. Bu raporda ise gönüllülerin 8 Nisan-7 Mayıs tarihleri arasında sahada yürüttükleri faaliyetlere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ BÜNYESİNDE SAHAYA GİDECEK GÖNÜLLÜ PSİKOLOGLARIN SEÇİM VE EĞİTİM SÜRECİ

Türk Psikologlar Derneği bünyesinde psikososyal destek çalışmalarında bulunmak amacıyla deprem sahasına gönüllü olarak gitmek isteyen psikologlar için dernek tarafından bir başvuru formu oluşturulmuştur. TPD tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda gönderilecek ekiplerde başvuruda bulunan gönüllüler arasından seçim yapılırken öncelikle afet ve travma deneyimi, alınan eğitimler ve yeterlilikler gözetenmiştir (Burada yer alan bilgiler, 27 Nisan'da yayınlanan aylık raporda detaylıca ifade edilmiştir; bu başlık altında ise özetlenmiştir).

TPD bünyesinde sahaya gidecek olan gönüllüler için Afetlerde Psikolojik Destek Çalışmaları Koordinasyon Kurulu (APDÇK) tarafından Afet ve Travma eğitimi organize edilmiştir. Alanında uzman kişiler tarafından verilen bu eğitim, psikolojik ilk yardım, afetlerden sonra görülebilen akut tepkiler, travma tepkileri, yas, kayıp, çocuklarda ve ergenlerde görülebilecek tepkiler ve bu tepkilere yönelik yapılabilecekleri kapsamaktadır.

Koordinasyon Kurulunun düzenlemiş olduğu Afet ve Travma Eğitimi 12 Mart 2023 tarihinde verilmiş, bu eğitim kayda alınmış ve sahada görev alacak gönüllülerin tamamının bu eğitimi alması hedeflenmiştir. Bu eğitim, Prof. Dr. Özden YALÇINKAYA ALKAR, Klinik Psikolog Ebru Öztürk, Dr. Öğr. Üyesi Sinem CANKARDAŞ NALBANTÇILAR, Uzman Psikolog Hasan Arslan, Psikolog Tanıl GÖKÇE tarafından verilmiştir.

Ek olarak her hafta sahaya gidecek gönüllüler Saha Oryantasyon Eğitimine katılmaktadır. Saha oryantasyon eğitimi, Dr. Öğr. Üyesi Selin TEKİN, Uzman Psikolog Caner ÇAKIR ve Psikolog Tanıl GÖKÇE tarafından verilmektedir. Bu eğitimde gönüllülere saha bilgisi (gönüllülerin sahada ihtiyaç duyabilecekleri materyallere ilişkin bilgi, sahanın fiziksel durumu, barınma koşulları vb.) verilmesinin yanı sıra gönüllü olma motivasyonları, yeterlilikleri, iletişim becerileri konularında da grup çalışması yapılmaktadır. Bu eğitimde etik

konusuna önemle vurgu yapılarak, gönüllülere sahadaki etik çerçeveleri tekrar hatırlatılmaktadır.

Gönüllüler sahada 8 gece bulunmaktadır ve sahada psikolojik ilk yardım, ihtiyaç tespiti ve yönlendirme, bireysel görüşme, grup çalışması, çalışana destek, psikoeğitim vermek gibi psikososyal destek faaliyetlerinde bulunmaktadır. Gönüllülerle sahadaki ikinci günlerinde Psikolog Tanıl Gökçe liderliğinde “Saha Başlangıç Toplantısı” düzenlenmekte, bu toplantıda gönüllüler sahanın durumunu, karşılaştıkları güçlükleri, duygu ve düşüncelerini paylaşmaktadırlar. Gönüllüler sahadan ayrıldıktan sonra “Duygu ve Deneyim Paylaşımı” toplantısı yapılarak onların sahadaki buldukları sürece yaşadıkları duygu ve deneyimleri grup paylaşımı çerçevesinde aktarmaları desteklenmektedir. Bunlara ek olarak gönüllüler, karşılaştıkları her zorluk ve durumla ilgili APDÇK ile iletişime geçmektedirler.

Afet, travma ve saha oryantasyon eğitimlerini veren deneyimli ve yetkin hocalarımız, bu eğitimleri herhangi bir ücret talep etmeden, tamamen gönüllülük esasına dayanarak yürütmektedirler.

GÖNÜLLÜLERİN ORGANİZASYONU VE İLLERE GÖRE DAĞILIMI

Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman ve Gaziantep’te yürütülen görüşmelerle gönüllülerin psikososyal destek faaliyetlerini yürütebilmesi için gerekli çalışma ortamı oluşturulmuştur. Bu bağlamda 2 şehirde Türk Psikologlar Derneği gönüllülerine tahsis edilmiş konteynerler bulunmaktadır. Gaziantep Nurdağı’nda 2, Hatay Büyükdalyan Konteyner Kenti’nde 1 ve Hatay Samandağ Nilüfer Belediyesi Konteyner Kenti’nde 1 olmak üzere toplamda 4 konteyner bulunmaktadır. Gönüllüler bahsi geçen şehirlerde bazı sabit noktalarda hizmet vererek sürdürülebilir bir psikososyal destek ağı oluşturmuşlardır. Bu sabit noktalar şunlardır: Adıyaman Eğriçayı Çadırkenti; Kahramanmaraş Karacasu Konteyner Kenti ve

Karaziyaret Mevkii adır Alanı; Hatay Büyükdalyan Konteyner Kenti ve Samandağ Nilüfer Belediyesi Konteyner Kenti; Gaziantep Nurdağı Konteyner Kenti ve İslahiye Kalyon Konteyner Kenti.

8 Nisan-7 Mayıs tarih aralığında bahsi geçen dört Şehirde gönüllüler arasından ekipler oluşturulmuş ve sahaya yönlendirilmiştir. Tablo 1’de bu bir aylık süreçte sahaya giden gönüllü sayısına dair bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1: 8 Nisan-11 Mart tarih aralığında sahaya giden gönüllü sayısı

Görev Tarih Aralığı	HATAY	ADİYAMAN	GAZİANTEP	KAHRAMANMARAŞ	Toplam	
08.04.2023 - 16.04.2023		8	4	4	3	19
15.04.2023 - 23.04.2023		3	3	2	2	10
22.04.2023 – 30.04.2023		6	3	2	2	13
29.04.2023 - 07.05.2023		4	5	2	2	13
Genel Toplam		21	15	10	9	55

8 Nisan-7 Mayıs 2023 tarihlerinde 55 gönüllü sahada görev alarak psikososyal destek çalışmalarını yürütmüştür. Gönüllüler bu süreçte 1191 ocuk/ergen, 1262 yetişkin olmak üzere toplamda 2453 kişiye psikososyal destekte bulunmuŐtur. Bu faaliyetlerin Őehirlere göre dağılımı, Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Gönüllülerin 8 Nisan-7 Mayıs tarihleri arasında psikososyal hizmet kapsamında destek oldukları kişi sayısı

	Hatay	Kahramanmaraş	Adıyaman	Gaziantep
Çocuk/Ergen	694	185 135		177
Yetişkin	544	308 290		120
Toplam	1238	493 425		297

Aşağıda gönüllülerin görev aldıkları şehirlerde yürüttükleri psikososyal destek faaliyetlerine ilişkin daha detaylı açıklamalar ayrı başlıklar halinde yer almaktadır.

HATAY

8 Nisan-7 Mayıs 2023 tarihleri arasında toplam 21 kişiden oluşan 4 gönüllü ekip Hatay'da psikososyal destek faaliyetlerine katkı sunmuştur. Gönüllüler bu süre zarfında

Altınözü Stat Çadırkenti, Ovakent Çadır Alanı, Büyükdalyan Konteyner Kenti, ve Samandağ Nilüfer Belediyesi Konteyner Kenti, Antakya Selam Camii Çadırkenti

Yakutiye Konteyner Kenti'nde görev almışlardır. Hatay'da Türk Psikologlar Derneği'ne ait 2 adet konteyner (Samandağ'da Nilüfer Belediyesi Konteyner Kenti ve Antakya'da Büyükdalyan Konteyner Kenti) bulunmaktadır ve bu bölgelerde görevlendirilen gönüllüler, psikososyal destek çalışmalarını bu konteynerlerde yürütmektedir.

Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde yaklaşık olarak 3400 kişi yaşamını sürdürmektedir. Sahada anasınıfı, ilkokul ve YKS öğrencilerine yönelik konteynerler yer almaktadır. Alanda Nedime Keser Halk Eğitim Merkezi'ne ait, örgü, dikiş ve ebru kursları yer almaktadır. Büyükdalyan'da temel ihtiyaçların önemli ölçüde karşılandığı görülmüştür. Samandağ Nilüfer

Belediyesi Konteyner Kenti'nde 23'ü çalışanlara ait toplamda 86 konteyner yer almaktadır. Güncel olarak bu sahada 285 kişinin yaşadığı rapor edilmiştir. Burada psikososyal destek çalışmaları, genellikle yalnızca Türk Psikologlar Derneği gönüllüleri tarafından yürütülmektedir. Samandağ'da hijyen ve giyim gibi temel ihtiyaçların karşılanması noktasında aksaklıklar olduğu gözlenmiştir. 300 kişinin barındığı Altınözü Stat Çadırkenti, güvenlik önlemlerinin yetersiz olduğu bir yerdir. Alanda çocuklara yönelik yapılandırılmış etkinlik çalışmaları yürütülememektedir. Bu alanda kaotik ve kaygılı bir ortam olduğu gözlenmiştir. Selam Camii Çadırkenti'nde 344 çadır yer almakta ve yaklaşık 1300 kişi barınmaktadır. Yakutiye Konteyner Kenti ise yeni kurulan bir alandır ve ilk kez bir gönüllümüz bu sahada görev almıştır. Alanda 120 konteyner bulunmaktadır ancak barınan kişi sayısı henüz net değildir. Bölge sakinlerinin sosyoekonomik ve sosyokültürel düzeylerinin düşük olduğu bilgisi edinilmiştir. Alanda Kızılay ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) mobil hizmet vermektedir. Konteyner kentte 2 adet kreş bulunmaktadır. Yakutiye Konteyner Kenti'nde yönetsel sorunlar olduğu ve psikososyal destek çalışmalarının bu alandaki yönetim tarafından desteklenmediği gözlenmiştir.

8 Nisan-7 Mayıs tarihleri arasında gönüllüler, görevli buldukları sahalarda çadır/konteyner ziyaretlerinde bulunarak bireylerle temas kurmuş, kısa görüşmeler gerçekleştirmiş, ihtiyaç tespiti ve yönlendirmesinde bulunmuşlardır. Bu ziyaretler sonucunda ihtiyaç duyduğu tespit edilen kişiler için bireysel görüşme randevuları oluşturulmuş ve psikiyatriste yönlendirmeler yapılmıştır. Gönüllüler tarafından görevli olunan süre zarfında 178 konteyner/çadır ziyareti gerçekleştirilmiştir. Gönüllüler bazı konteyner/çadır ziyaretlerinde ihtiyaç duyan ailelerle grup görüşmeleri gerçekleştirmiştir. Bu bağlamda 50 aile ile görüşmeler yürütülmüş; aile içi dinamikler incelenmiş ve iletişimsizlik, çatışma, öfke gibi konular üzerine çalışılmıştır. Bu aile görüşmelerinin birinde bir çocukta Otizm Spektrum Bozukluğu tanısından şüphelenilmiş, gerekli yönlendirme ve aileye yönelik psikoeğitim

çalışmaları gönüllüler tarafından gerçekleştirilmiştir. Gönüllülerin ziyaret ettiği hanelerde bulunan engelli bireylerin fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarına yönelik değerlendirme yapılmış ve gerekli yönlendirme ve görüşmeler yapılmıştır.

8 Nisan-7 Mayıs tarihleri arasında gönüllüler tarafından çocuk/ergen ve yetişkinlerle bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda 152 kadın, 32 erkek, 46 çocuk ve 10 ergen olmak üzere toplamda 240 bireysel görüşme yürütülmüştür. Görüşülen bireylerden ihtiyaç duyduğu tespit edilen 35 kişi psikiyatriste yönlendirilmiştir. Bazı bireylerle yeniden görüşme yapmanın uygun olduğu düşünülerek gerekli notlar alınmış ve sonraki ekiplere aktarılmıştır. Bunun yanı sıra sahada bireylerle kısa görüşmeler de yürütülmüş; 33 kişiye Psikolojik İlk Yardım kapsamında destek olunmuştur. Çocuklarla yürütülen görüşmeler sonucunda ailelerle kısa görüşmeler yapılmış; çocukta öfke problemi, kıskançlık gibi konulara dair psikoeğitim verilmiştir. Bunlara ek olarak farklı günlerde 44 yetişkin kadınla grup görüşmeleri yürütülmüştür. Görüşmelerde deprem sonrası yaşananlar ve aile ilişkileri ele alınmış, duygu paylaşımı yapılmıştır.

Hatay'da bir aylık süre zarfında gönüllüler tarafından çocuklarla çeşitli etkinlikler yürütülmüştür. Bu kapsamda Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde 3-5 yaş grubu 8 çocukla duygu tanımaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu konteyner kentte 6-9 yaş grubu 6 çocukla saldırgan davranışlar ve akran zorbalığı üzerine çalışmalar yürütülmüştür. Saldırgan davranış nedir, hangi davranışlar saldırgan davranıştır benzeri sorularla interaktif bir şekilde grup çalışması yürütülmüştür. Hatay'da bu bir aylık süreçte yaklaşık 125 çocukla resim çizme, oyun hamuru, el baskısı, parmak boyası, kukla yapma, kitap okuma etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca alanda 3-6 yaş grubu 20 çocukla birlikte psikodrama çalışması yürütülmüştür. 2-12 yaş aralığındaki 39 çocuk ile farklı zamanlarda masal okuma etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Farklı zamanlarda olmak üzere 20 çocuk ile açık alanda spor yapmaya dayalı grup etkinlikleri yürütülmüştür. Bunun yanı sıra çocuklarla 10'ar kişilik gruplar halinde

kelime kartları aracılığıyla kelime tanıma ve bilme etkinlikleri yapılmıştır. Bölgede 7-12 yaş arası farklı gruplar halinde 61 çocuk ile olumlu ve olumsuz duyguları tanıma ve ifade etmelerini geliştirmek amacıyla “Duygu Topları” ve ‘Duygulardan Sek Sek Oyunu” etkinlikleri düzenlenmiştir. Etkinlik sonunda çocuklardan yapılan etkinliğe dair bir yazı yazmaları istenmiştir. Çocukların çevreye duyarlılığını arttırmak amacıyla yaklaşık olarak 110 çocukla farklı gruplar halinde sahadaki çöpler toplanmış, çevre temizliğine yönelik eğitim verilmiştir. Büyükdalyan Konteyner Kenti’nde 4-6 yaş anasınıfı grubu 16 kız, 14 erkek olmak üzere 30 çocuk ile öykü temelli grup etkinliği yürütülmüş; öykü aracılığıyla duygular, öfkenin dışavurumu konuları hakkında soru-cevaplar ile paylaşımlarda bulunulmuştur.

Gönüllüler tarafından sahada çocuklara yönelik psikoeğitimler düzenlenmiştir. Bu kapsamda 8 Nisan-7 Mayıs tarihlerinde farklı yaş gruplarından olmak üzere yaklaşık 15 çocuğa Mahremiyet Eğitimi verilmiş; bu eğitimlerde çocuklarla, korumaları gereken vücut bölümleri ve istismar durumunda nasıl davranmaları gerektiğine yönelik soru cevap şeklinde interaktif çalışmalar yürütülmüştür. Ek olarak bu süreçte farklı yaş düzeylerinden 35 çocuğa farklı zamanlarda Hijyen Eğitimi verilmiştir.

8 Nisan-7 Mayıs tarihlerinde bölgede ergenlik çağındaki çocuklarla bireysel görüşmelerin yanı sıra grup paylaşımları da yapılmıştır. Bölgede 13-17 yaş grubu ergenlerle “Deprem Nedir ve Nasıl Oluşur” konulu bir çalışma yürütülmüş; depremi deneyimleyen çocukların depreme ilişkin duygu ve deneyimlerini paylaşımları sağlanmıştır. Bir başka zamanda 3 ergen ile grup görüşmesi yürütülmüş; sahadada yaşadıkları problemler ve bunlara dair duygu ve düşünceleri paylaşılmıştır. Sahada biri kız diğeri erkek olmak üzere 2 kişilik ergen grup görüşmesi yürütülmüş ve kendileriyle ayrı ayrı bireysel görüşmelere devam edilmesi kararı alınmıştır.

8 Nisan-7 Mayıs tarihleri arasında gönüllüler tarafından Hatay'da bulunan bir mobilya fabrikasının 28 kişilik fabrika çalışan grubuna psikososyal destek çalışması yapılmıştır. Çalışanların büyük çoğunluğunun çadır ve konteyner kentte kaldığı belirlenmiştir. Birinci derece kaybı olan kişi sayısı 1'dir. Grup çalışmasında duygu ve deneyim paylaşımı yapılmıştır. Görüşme sonucunda en sık görülen yakınmanın geleceğin belirsizliği olduğu görülmüştür. Çalışanlarda kaygı düzeylerinin yüksek olduğu ve ortak sorunun işe odaklanma olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda ilerleyen haftalarda stresle baş etme stratejileri ve odaklanmaya yönelik egzersiz çalışmaları yürütülebileceğine karar verilmiştir. Benzer şekilde sahada görevli 5 yetişkin erkek memurla duygu paylaşımı yapılmış, yaşadıkları zorluklar ve bu zorluklarla başa çıkma yollarına dair paylaşımlarda bulunulmuştur.

Sahaya giden gönüllü, çadır/konteyner ziyaretlerinde ihtiyaç tespiti ve bu ihtiyaçların ilgili birimlere iletilmesinin yanı sıra çocuk/yetişkin grup etkinlikleri ve paylaşımlarında bulunmuş, yetişkin ve çocuk/ergen görüşmeleri yürütmüştür. Gönüllülerin gözlem ve deneyimlerine dayanarak Hatay için şunlar söylenebilir:

- 1- Hatay, deprem bölgeleri arasında yaşam koşulu olarak en zorlayıcı yerlerden biridir. Hatay genelinde 80'e yakın çadırkent ve konteyner kent bulunmaktadır ve ASHB henüz her yere ulaşamamıştır. Bu durum bölgelerde yürütülen psikososyal destek çalışmalarını sekteye uğratmaktadır. Bazı konteyner kentlerin yeni kuruluyor olması da bölgedeki çalışmaların henüz sistematik olmamasına neden olmaktadır. Bölgede psikososyal destek faaliyetlerinin artması için saha koşullarının geliştirilmesi ve bölgede görevli psikolog sayısının artırılması gerekmektedir.
- 2- Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde ergenlerde şiddet davranışı ve çeteleşmenin yaygın olduğu gözlenmiştir. Alanda psikososyal destek hizmetlerinde ergenlere ulaşımın görece az olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Samandağ'da da çocuk

ve ergenlerde fiziksel saldırganlık, zorbalık ve küfür davranışları yaygınlığı gözlenmiştir. Bu bağlamda önümüzdeki haftalarda ailelere çocuklarda şiddet davranışı hakkında psikoeğitim çalışmaları yapılması, ergenlerle bağ kurma çalışmalarının arttırılması ve çeşitli sorunların çözümü için bireysel ve grup

görüşmelerinin yaygınlaştırılması önerilmektedir. TPD bünyesinde sahaya gelecek ekiplerin özellikle çocuk ve ergen alanında uzmanlığına dikkat edilmesinin ve bu konuda çalışmalar yürütülmesinin faydalı olacağı öngörülmektedir.

3- Sahada engelli bireylere erişimin ve onlara verilen psikososyal desteğin görece çok düşük olduğu gözlenmiştir. İlerleyen zamanlarda engelli bireylere yönelik psikososyal destek faaliyetlerinin planlanması ve uygulanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

4- Yakutiye Konteyner Kenti'nde sahada görevli personellerin, depremden etkilenen bireylere yönelik olumsuz ve eşitlikçi olmayan davranışlar sergiledikleri gözlenmiştir. Buna ek olarak çalışanların, psikososyal destek çalışanlarına (gönüllümüz ve ASHB görevlileri) yönelik tutumlarının da olumsuz olduğu

görülmüştür. Bu sahada çalışana destek kapsamında psikoeğitimler verilmesinin ve grup çalışmaları yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

5- Selam Camii Çadırkenti'nde özellikle çocuklara yönelik mahremiyet ve hijyen eğitimlerinin yaygınlaştırılmasının önem arz ettiği düşünülmektedir.

6- Bazı sahalardaki ortak gözlem (örn; Selam Camii Çadırkent ve Yakutiye Konteyner Kent) depremden etkilenen kişilere verilen materyal desteğinin eşit bir şekilde dağıtılmadığı yönündedir. Bu durum, bireylerde eşitsizlik ve adaletsizlik duygusuyla birlikte öfke uyandırmakta ve güven duygusunu sarsmaktadır. Bu konuya ilişkin yetkililerle görüşülmesinin, saha çalışanlarına eğitimler verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

7- Samandağ bölgesinde kadın ve ergenler ile bireysel görüşmelerin ağırlıkta olduğu, erkek danışan sayılarının görece az olduğu gözlenmiştir. Yetişkin erkeklerle yürütülen görüşmelerde, görüşülen bireyler erkek bir psikoloğa kendilerini açmalarının daha kolay olacağını bildirmişlerdir. Görevlendirme esnasında bu durumun dikkate alınmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

8- Sahada çocuklara yönelik psikoeğitimlerin yaygın olduğu gözlenmiştir. Ancak yetişkinlerin de psikoeğitimlerle desteklenmesi faydalı olacaktır. Yetişkinlere bilhassa öfke kontrolü, öz-bakım, çocuk-ergen gelişim özellikleri, travma ve olağan travma tepkileri, iletişim ve sınırlar konusunda psikoeğitimler verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

9- Sahada yürütülen görüşmelerde bazı bireylerden, her hafta farklı bir psikologla iletişime geçilmesinin psikolojik destek sürecini sekteye uğratabildiğine dair geri bildirimler alınmıştır. Daha uzun süreli gönüllü görevlendirmesinin bu durumla başa çıkmaya yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

10- Hatay'da bazı sahalarda travma sonrası stres belirtileri gözlenmiştir. Bir sonraki aşamada Travma Sonrası Stres Bozukluğu'nu değerlendirmek için materyal ve personel desteğine ihtiyaç duyulabileceği; bu bağlamda alanda görevlendirilecek kişilere yönelik kısa bir eğitimin verilmesinin ve alanda bulunacak klinik psikologların sayısının artırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

11- Bu sahada çocukların somut ödül beklentisinin yüksek olduğu gözlenmiştir.

Sahada görevli bulunan gönüllülerin ve ekiplerin, çocuklarla yürütülen etkinlikler sonrasında veya istedik davranışları pekiştirmek amacıyla daha az somut ödülleri tercih etmeleri için saha görevlilerini bilgilendirmenin yararlı olacağı düşünülmektedir.

12- Sahada görevlendirilen ASHB personellerinin çocuklarda mahremiyet eğitimine ağırlık verdikleri gözlenmiştir. Ancak sahada mahremiyetin yanı sıra zorbalık, şiddet ve saldırganlık, çatışma çözümü konularında da psikoeğitlimlere ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Gelecek ekiplerin bu psikoeğitlimlere ağırlık vermesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAHRAMANMARAŞ

Kahramanmaraş'ta 8 Nisan-7 Mayıs 2023 tarihleri arasında 9 gönüllümüz psikososyal destek faaliyetlerine katkı sağlamıştır. Bu süreçte gönüllüler, Karacasu Konteyner Kenti,

Karaziyaret Mevkii Çadırkenti, Şekeroba Konteyner Kenti, Saim Çotur Çadırkenti, 23 Nisan Parkı Çadırkenti Avşar Kampüsü (Stadyum İçi) Çadırkenti 'nde görev almışlardır. Bu süre zarfında bireysel görüşmeler, grup çalışmaları ve psikoeğitimler aracılığıyla 185 çocuk/ergen, 308 yetişkin olmak üzere 493 bireye psikososyal destek sağlanmıştır.

Karaziyaret Mevkii Çadırkenti'nde 268 tane çadır bulunmakta ve bu çadırlarda yaklaşık 825 kişi barınmaktadır. Sahada 1 adet psikososyal destek çadırı, 1 adet küçük oyun alanı çadırı, 1 adet büyük oyun çadırı bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığına ait bit adet kadınlara yönelik el işi çadırı bulunmaktadır. Karacasu Konteyner Kenti'nde ise 5 etap bulunmakta, bu etaplarda toplam 1464 konteyner bulunmaktadır. Bu konteyner kentte toplam 4734 kişinin yaşamını sürdürdüğü bilinmektedir. Saim Çotur Çadırkenti'nde 580 çadır bulunmakta ve yaklaşık olarak 3000 kişi yaşamaktadır. Şekeroba Konteyner Kenti'nde ise 110 konteyner bulunmakta ve yaklaşık olarak 550 kişi yaşamını sürdürmektedir. 23 Nisan Parkı Çadırkenti'nde 167 çadır mevcuttur ve yaklaşık 850 kişi barınmaktadır. Avşar Stadyum İçi Çadırkenti'nde yaklaşık olarak 700 kişi barınmaktadır. Alanda 1 adet Aile ve Sosyal

Hizmetler Bakanlığı'nın Psikososyal Destek adırdır bulunmaktadır. Alana yakın olan Azerbaycan çadırları ve LÖSEV Konteynerlerinde (Etap 2 ve Etap 3) psikososyal destek çadırları bulunmadığı için bireysel görüşmeler ve psikiyatri görüşmeleri için, Stadyum İçi psikososyal destek çadırlarına gelinmektedir.

Gönüllüler tarafından 8 Nisan-7 Mayıs tarihleri arasında görevli olunan bölgelerde hane ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Karaziyaret Mevkii adırkenti'nde ASHB çalışanlarıyla birlikte 89 çadır ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretlerde depremden etkilenenler sahada psikolog olduğuna dair bilgilendirilmiştir. Bireysel görüşmeye ihtiyacı olan kişiler tespit edilip randevu verilmiştir. Engelli, yaşlı ve çocuk sayısı tespitleri yapıp ASHB görevlilerine bildirilmiştir. Benzer şekilde Avşar Stadyum İçi adırkenti'nde 41 çadır ziyaret edilmiş ve bireysel görüşme randevu talepleri alınmış olup randevular oluşturulmuştur. Gönüllüler tarafından bu süre zarfında Karacasu Konteyner Kenti'nde hane ziyaretleri yapılmış ve bu hane ziyaretleri aracılığıyla 25 kadın, 6 erkek ve 5 çocuğun ihtiyaçları belirlenmiş ve gerekli yönlendirmeler yapılmıştır. Şekeroba Sağlık Ocağı civarındaki çadır kentler ziyaret edilmiş; Türkiye Psikiyatri Derneği ile iş birliği yapılarak 5 kişinin takibi yapılmıştır.

Karacasu Konteyner Kenti'nde bayram haftasında gönüllüler tarafından konteyner kentte konteynerler gezilerek bayram ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Şekeroba Konteyner Kenti, yeni kurulan bir konteyner kenttir ve psikososyal destek konteyneri ya da adırdır bulunmamaktadır. Şekeroba Konteyner Kenti'nde de bütün konteynerlere bayram ziyaretinde bulunulmuş ve psikolojik ihtiyaç listesi oluşturulmuştur. Bu konteyner kentteki sakinlerin genel olarak birinci derece yakınlarını kaybetmiş ve/veya engelli bir aile üyesinin bakımını üstlenen aileler olduğu gözlenmiştir. Aileler burada psikolojik desteğe acil ihtiyaç duyduklarını ancak herhangi bir kaynak bulamadıklarını belirtmişlerdir. Bu konteyner

ziyaretleri esnasında 6 bireyin, psikiyatrik muayeneden geçmesi gerektiği düşünülerek yönlendirme yapılmıştır.

8 Nisan-7 Mayıs tarihleri arasında Kahramanmaraş'ta gönüllüler tarafından bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu süre zarfında 175 yetişkin, 43 çocuk/ergenle olmak üzere 218 bireysel görüşme yürütülmüştür. Karacasu Konteyner Kenti'nde 18 yetişkinle bireysel görüşme yürütülmüştür. Bu sahadaki gözlemlere göre fiziksel ihtiyaçlar yerini duygusal ve sosyokültürel ihtiyaçlara bırakmaya başlamıştır ve bireyler, sosyal ve kültürel rutinlerine geri dönmekte problemler yaşamaktadır. Bireysel görüşmelerde bu konular üzerine çalışılmıştır. Sahadaki ziyaretler sırasında eşini kaybeden bir anne ile görüşme yapılmış; annelerinin talebi üzerine ve annelerinin gözetiminde, iki çocuğa bu kayba ilişkin bilgilendirme yapılmıştır. Bu süre zarfında ihtiyaç duyduğu tespit edilen bireyler için Türkiye Psikiyatri Derneği'nden gelen gönüllülerle iletişime geçilerek gerekli yönlendirmeler yapılmıştır. Bu süre zarfında 18 birey psikiyatriste yönlendirilmiştir. Psikiyatrik ilaç kullanan 2 bireyin psikolog ile düzenli bireysel görüşmeler yapmasının ve takip edilmesinin sağlanması gerektiği yetkililere bildirilmiştir. 27 birey ile düzenli görüşmeler yürütülmekte, her hafta sahada bulunan gönüllüler tarafından bu bireylerin takibi yapılmaktadır.

Saim Çotur Çadırkent alanındaki insanların büyük bir kısmının kendi evlerine, bir kısmının ise konteyner kentlere taşınmak üzere olduğu bilgisi edinilmiştir. Sahadaki görevlilerden psikososyal destek faaliyetlerine katılım sağlanmadığı öğrenilmiştir. Bu nedenle öncelikle ASHB personellerinden, bir psikoloğun sahada olduğunun anons sistemi ile duyurulması rica edilmiştir. Anons sonrasında PSD oyun çadırına çocuklarını getiren ailelerle kısa görüşmeler yürütülmüş; iki annenin talebiyle kendileri ve çocuklarıyla görüşmeler yapılmıştır. Görüşülen çocuklardan birinin annesinin yanından hiçbir şekilde ayrılmadığı gözlenmiş; diğer bir çocuğun gün içerisinde dışkılama kontrolsüzlüğü yaşadığı öğrenilmiştir. Çocukların durumuna ilişkin ASHB personelleri ile iletişime geçilmiş, rapor sunulmuştur.

23 Nisan Parkı Çadırkenti'nde bir Psikososyal Destek Çadırı (PSD) bulunmadığı tespit edilmiş, sahadaki diğer görevlilerle birlikte öncelikle bir PSD çadırı oluşturulmuştur.

Oluşturulan PSD çadırının küçüklüğü nedeniyle yetişkin ve çocukların ihtiyaçlarına cevap veremediği gözlenmiştir. Bu çadırkent büyük bir kısmının göçmenlerden oluştuğu ve dil probleminin, göçmenlerin fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması noktasında büyük bir sorun teşkil ettiği gözlenmiştir. Gönüllümüz, ASHB ve Türkiye Psikiyatri Derneği yetkilileriyle iletişime geçip göçmen nüfusunun PSD kaynaklarından yararlanamadığını, cinsel taciz ve saldırı gibi birçok risk faktörüne açık olduklarını gözlediğini dile getirmiştir. Sahada bulunan görevliler, bu konuda düzenlemeler yapılacağını dile getirmişlerdir.

Gönüllüler çocuk ve ergenlerle bireysel görüşmelerin yanı sıra grup etkinlikleri ve oyunlar aracılığıyla da temas kurmuşlardır. Saim Çotur Çadırkent alanında çocuklarla etkinlikler yürütülmüş; göçmen ve mülteci ailelerin çocukları ile iletişim sağlamak amacıyla sandalye kapmaca oyunu oynanmıştır. Karaziyaret Mevkii Çadırkenti'nde 8-12 yaş aralığındaki 7 çocuk (3 erkek 4 kız) ile oyun etkinliği gerçekleştirilmiştir. Karacasu Konteyner Kenti'nde ise 10-14 yaş aralığındaki 10 çocuk (5 erkek 5 kız) ile grup etkinliği yürütülmüştür. Karacasu Konteyner Kenti'nde bir diğer hafta ortalama 60 çocuk ile animatör eşliğinde oyun ve dans etkinliği yapılmıştır. Bunun yanı sıra yaklaşık olarak 20-30 çocukla oyun aktiviteleri düzenlenmiştir.

Gönüllüler bu süreçte okul çağındaki çocukların okula uyumunu kolaylaştırmaya ve gerekli materyal desteğini almalarını sağlamaya yönelik çaba harcamışlardır. Öncelikle okul çağındaki çocuklara okulların açılacağı ve eğitimlerine devam etmeleri hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Bu bağlamda test kitabı ve okuma kitabı ihtiyacı olan çocuklar tespit edilmiş ve ASHB tarafından sağlanan kitaplar çocuklara dağıtılmıştır. 8 ve 12. sınıf öğrencilerin sayıları tespit edilmiş; tablet dağıtımı için ASHB bilgilendirilmiştir. Alanda yapılan gözlemden sonra 17 yaşlarındaki (11. Sınıf öğrencisi) 2 kız öğrencinin ders çalışma

alanına ihtiyaç duydukları tespit edilmiş ve günün belirli saatleri psikososyal destek çadırı kendilerine ayrılarak ders takipleri yapılmıştır.

Kahramanmaraş'ta bu süre zarfında gerek yetişkin gerekse de çocuklarla psikoeğitim çalışmaları yürütülmüştür. Karaziyaret Mevkii Çadırkenti'nde kadınların korunma yöntemleri hakkında bilgi eksikliği gözlenmiş ve korunma yöntemleri ve cinsel bozukluklar eğitimi yapılmıştır. Yaklaşık 1 saat süren bu eğitime iki farklı zamanda toplamda 25 kadın katılım sağlamıştır. Karaziyaret Mevkii Çadırkenti'nde 8-14 yaş aralığındaki 20 çocuğa yönelik akran zorbalığı farkındalığını ve bu durumla başa çıkma yollarını ele alan bir psikoeğitim gerçekleştirilmiştir. Karacasu Konteyner Kenti'nde ise ailelere yönelik mahremiyet eğitimi verilmiştir. Eğitime toplam 17 aile katılım sağlamış ve eğitim yaklaşık 45 dakika sürmüştür. Saim Çotur Çadırkenti'nde PSD çadırına gelen göçmen çocukların temasa ve sarılmaya çok meyilli olmalarının fark edilmesi üzerine mahremiyet psikoeğitimi verilmesine karar verilmiş; Arapça ve Türkçe bilen bir çocuktan çeviri yapması talep edilerek 15 dakikalık mahremiyet korunması konulu eğitim yapılmıştır. Ancak çeviri yapan çocuk çadırdan ayrılmak istediği için eğitim yarım kalmıştır. Bu bölgede çocuklar ve ebeveynleriyle Arapça bilen bir psikolog eşliğinde mahremiyet eğitiminin yürütülmesinin çok önemli olduğu düşünülmektedir.

Sahaya giden gönüllerimiz, çadır/konteyner ziyaretlerinde ihtiyaç tespiti ve bu ihtiyaçların ilgili birimlere iletilmesinin yanı sıra çocuk/yetişkin grup etkinlikleri ve paylaşımlarında bulunmuş, yetişkin ve çocuk/ergen görüşmeleri yürütmüştür. Gönüllülerin gözlem ve deneyimlerine dayanarak Kahramanmaraş için şunlar söylenebilir:

1- Karaziyaret Çadırkent alanında ergenlere yönelik psikososyal destek

çalışmalarında eksiklik bulunduğu görülmüştür. ASHB yetkililerine bu durum

bildirilmiş olmakla birlikte sahada ergen gruplarının sosyalleşebilecekleri alanların

inşa edilmesinin; sinema, tiyatro, kütüphane, spor sahası gibi etkileşim ve etkinlik sahalarının oluşturulmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

2- Sahadaki gözlem ve görüşmeler sonucunda travma sonrası stres belirtilerinin yüksek olduğu, Travma Sonrası Stres Bozukluğu riskinin fazla olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle Türk Psikologlar Derneği bünyesinde sahaya gönderilecek klinik psikologların, bu bölgeye gönderilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

3- Bireylerin sosyal ve duygusal ihtiyaçlarının yoğun olduğu, bir rutin oluşturmakta zorlandıkları gözlenmiştir. Bu noktada ihtiyaç duyan bireylerle bireysel

görüşmelerin yaygınlaştırılmasının yanı sıra sosyal ağları güçlendirecek ve bir rutin duygusu oluşturabilecek ve günlük olarak kullanılabilir alanların (örn., buluşma alanları, hobi çadırları, üretim çadırları) oluşturulması yararlı olabilir.

4- Konteyner kentler ve çadır kentler arasında materyal desteğe ulaşım ve psikosozyal desteğe hazır oluş durumları arasında çok büyük farklar olduğu gözlenmiştir. Çadır kentlerde materyal ihtiyaçların ve güvenlik ihtiyacının acil bir şekilde sağlanması gerekmektedir. Psikosozyal destek çadırları yeterince işlev görmemektedir.

Sahadaki alanlara materyal ve psikosozyal desteğin eşit bir şekilde dağılımının sağlanması (yetkililerle görüşme yoluyla), bu noktada yapılan kontrollerin artırılması ve çadırkentlerdeki PSD çadırlarına erişimin desteklenmesi için çalışmalar yapılması önerilmektedir.

5- Sahada Arapça ve Türkçe bilen psikologlara ve sosyal hizmet uzmanlarına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Göçmenlerin, yerel nüfusa göre psikosozyal destek

hizmetlerinden daha az yararlandığı, çocukların ve ailelerin yerel aileler tarafından dışlandığı gözlenmiştir. Sahaya yönlendirilen psikologların seçiminde buna dikkat edilmesi ve bölgelere dağılımın buna uygun olarak yürütülmesi önerilmektedir.

6- Karacasu Konteyner Kenti'nde bireysel randevu sistemine geçilmiştir ve psikoeğitilere başlanması için yeterli kaynak mevcuttur. Karacasu Konteyner Kenti'nde oluşturulan bu düzenin diğer bölgelere de kurulması için çalışılması yararlı olacaktır.

7- Gözlemlere göre sahada çocuklarla çalışmalar yürüten psikologlara ihtiyaç duyulmaktadır. PSD çadırları, çocukların oyun saatleri için işlev görmekte ancak yapılandırılmış bir psikososyal destek faaliyeti yürütülememektedir. Gelecekte çocuklarla ilgilenen uzmanlarla birlikte yapılandırılmış çalışmalara ağırlık verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

8- Gönüllülere kadınlarda korunma yöntemlerinin bilinmediği bilgisi iletilmiş ve bu konuda 25 kadına eğitim verilmiştir. Bu eğitimlerin yaygınlaştırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

9- Gönüllüler tarafından Kahramanmaraş'ta bulunan psikolog sayısının yetersiz olduğu bildirilmiştir. Türk Psikologlar Derneği'nin Kahramanmaraş'a daha fazla gönüllü psikolog göndermesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

10- Karaziyaret Mevkii Çadırkent bölgesinde çocuklar arasında akran zorbalığının yargın olduğu, ergenler arasında ise tütün kullanımının yüksek olduğu gözlenmiştir. Gönüllüler tarafından 20 çocuğa akran zorbalığına yönelik eğitim verilmiş olmakla birlikte bu bölgede çocuk ve ergenlere yönelik yapılandırılmış etkinlikler ve psikoeğitimlerin yaygınlaştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

11- Karacasu Konteyner Kenti'nde gözlem ve görüşmeler sonucunda kadına yönelik şiddet ve istismar vakalarının olduğu belirlenmiştir. Kadına yönelik istismarı ve şiddeti önlemek ve bu duruma maruz kalan kadınların psikolojik sağlığını

desteklemek için önleme, müdahale ve destek planlamalarının yapılması önerilmektedir.

12- Karacasu Konteyner Kenti'nde bulunan çocukların okula gitmeye yönelik motivasyonlarının düşük olduğu gözlenmiştir. Çocukların okul motivasyonunu arttırmak ve sosyalleşmelerini desteklemek amacıyla çeşitli oyun etkinlikleri, akran iletişimini arttırmaya yönelik etkinlikler düzenlenmesi ve ailelere çocuklarını nasıl destekleyebileceğine dair eğitimler verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

ADİYAMAN

8 Nisan-7 Mayıs 2023 tarihleri arasında Adıyaman'da 15 gönüllümüz psikososyal destek faaliyetlerine katkı sağlamıştır. Gönüllüler bu süreçte Eğriçayı Çadırkenti'nde görev almışlardır. Gönüllüler bu süre zarfında bireysel görüşmeler, grup çalışmaları ve psikoeğitimler aracılığıyla 135 çocuk/ergen, 290 yetişkin olmak üzere 425 kişiye psikososyal destek sağlamışlardır.

Adıyaman'da gönüllülerin sabit olarak her hafta görev aldığı Eğriçayı Çadırkent alanında lojistik olarak gereksinimlerin karşılandığı, imkanların görece yeterli düzeyde olduğu ve birincil ihtiyaçların, diğer çadırkent alanlarına göre daha iyi karşılandığı gözlemlenmiştir.

Gönüllüler tarafından bahsi geçen süre zarfında 224 kadın, 63 erkek, 55 çocuk ve 66 ergen olmak üzere toplam 408 kişiyle bireysel görüşme yürütülmüştür. Gönüllüler bu süre zarfında çocuk ve ergenlerle yürütülen çalışmaların görece düşük olduğunu tespit ederek buna ağırlık vermeye çabalamışlardır. Görüşmeler sonrasında çocukların ebeveynleriyle de kısa görüşmeler yapılmış; yaşanan problemlerin çözümüne yönelik önerilerde bulunulmuştur. Ek

olarak çocuklarla çeşitli oyunlar oynanmış, grup etkinlikleri yürütülmüştür. Görüşme yapılan bireyler arasından psikiyatriye ihtiyaç duyanlar tespit edilmiş ve Türk Psikiyatri Derneği'nden gelen psikiyatristlere yönlendirme yapılmıştır. Yeni gelen ekipler için takip edilmesi gereken danışanlara dair bilgilerin yer aldığı bir dosyalama sistemi oluşturulmuş; bu dosyalarda danışanların bilgilerine ve görüşme notlarına yer verilmiştir.

Adıyaman'da 8 Nisan-7 Mayıs tarihleri arasında çadır ziyaretleri yapılmış, bu ziyaretlerle bireylerin ihtiyaçları tespit edilmiştir. Bu kapsamda tespit edilen fiziksel ihtiyaçlar, ilgili yetkili makamlara iletilmiştir. Ziyaret edilen hanelerdeki hastalar Yeryüzü Doktorları gönüllülerine, psikiyatrik destek alması gerektiği düşünülen bireyler ise Türkiye Psikiyatri Derneği gönüllülerine yönlendirilmiştir.

8 Nisan-7 Mayıs 2023 tarihlerinde Adıyaman'da yetişkin grup çalışmaları yürütülmüş ve ihtiyaçlar dahilinde psikoeğitimler verilmiştir. Bu kapsamda gönüllüler tarafından farklı yetişkin gruplarına aile içi şiddet, hijyen ve mahremiyet konularında psikoeğitim verilmiş; çadırlar gezilerek aileler bu konuda bilgilendirilmiştir. 3 yetişkin kadından oluşan bir gruba gevşeme ve nefes egzersizi uygulamaları yürütülmüş, duygu ve deneyim paylaşımı yapılmıştır. Çadırkentte yaklaşık olarak 10-15 kadından oluşan bir gruba mahremiyet ve temizlik konularında psikoeğitim verilmiştir. Ayrıca yetişkin gruplarıyla duygu paylaşımını içeren grup çalışmaları yürütülmüştür. Gönüllüler tarafından çocuklar ile yapılan görüşmelerin ardından anneleriyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşülen annelerden bazılarının, çocukların ihtiyaçlarını anlama ve karşılama noktasında güçlük çektikleri gözlenmiş ve bu bağlamda çocuklarının ihtiyaçları da göz önüne alınarak çözüm önerileri sunulmuştur. Ebeveynlere aile içi iletişimi güçlendirmeye yönelik psikoeğitim verilmiştir.

Adıyaman'da 8 Nisan-7 Mayıs tarih aralığında yetişkinlerin yanı sıra çocuk ve ergenlerle grup faaliyetleri yürütülmüştür. Çocuklarla oyunlar oynanmış; boyama ve kitap

okuma aktiviteleri yapılmıştır. Ergenlik çağında bulunan 7 erkek çocukla spor egzersizleri yürütülmüştür. Ayrıca sahada çocuklarla hayal gücüne dayalı oyun etkinlikleri düzenlenmiştir. Dokuz Eylül Üniversitesi gönüllü öğrencilerinin sahada açtıkları sınıflar hakkında çocukların bilgilendirilmesi sağlanmış ve katılım sağlamaları teşvik edilmiştir. Gönüllü öğrencilere, sınıflarında uyum problemi yaşayan öğrenciler için TPD gönüllülerinden destek isteyebilecekleri bilgisi verilmiştir.

Sahaya giden gönüllerimiz, çadır/konteyner ziyaretlerinde ihtiyaç tespiti ve bu ihtiyaçların ilgili birimlere iletilmesinin yanı sıra çocuk/yetişkin grup etkinlikleri ve paylaşımlarında bulunmuş, yetişkin ve çocuk/ergen görüşmeleri yürütmüştür. Gönüllülerin gözlem ve deneyimlerine dayanarak aşağıdakiler söylenebilir:

- 1- Çadırların sık ve yan yana olması dolayısıyla sınır çizme ve mahremiyet konularında ihlaller yaşanabildiği gözlenmiştir. Bu nedenle mahremiyet, kişisel sınır konularında verilen eğitimlerin yaygınlaştırılması önerilmektedir.
- 2- Sahada hijyen eğitimi gönüllüler ve diğer görevliler tarafından verilmektedir ancak bunun devamlılığının sağlanabilmesi için gerekli ve yeterli materyal ve hijyen kiti ihtiyacı mevcuttur.
- 3- Yetişkinlerin çadırkentlerde çoğunlukla sıkıldığı, zamanlarını nasıl değerlendirecekleri konusunda zorluk yaşadıkları gözlenmiştir. Çocuklar için oluşturulan aktivite alanlarına benzer bir şekilde ergenler ve yetişkinler için de sosyalleşebilecekleri, üretimde bulunabilecekleri, iyi zaman geçirebilecekleri alanların oluşturulmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.
- 4- Bazı kadınlar, cinsel birliktelikte korunmak istediklerini fakat korunma yollarının neler olduğunu ve nerden tedarik edileceğini bilmediklerini ifade etmiştir. Bu bağlamda kadın/erkeklere korunma yolları, doğum kontrol hapı gibi kontrol

materyallerinin nereden temin edilebileceğine dair bilgilendirme çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

5- Çadırkentte aile içi şiddet vakaları görülmüş (bu konuda resmi olarak gerekli yönlendirmeler yapılmıştır) ve bireyler arası geçimsizlik yaşandığı belirlenmiştir. Bu duruma yönelik aile içi şiddeti önlemeye dair psikoeğitimlerin yaygınlaştırılması; çatışma çözümüne, öfke kontrolüne dair bireysel ve grup çalışmalarının yürütülmesi önerilmektedir.

6- Gönüllüler tarafından Adıyaman'da Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığı personellerinin duygusal olarak yıpranmış oldukları, bunun davranışlarına yansıdığı (örn., agresif tavırlar) ancak kendilerini çevrelerine açma ve duygularını ifade etme noktasında sıkıntılar yaşadıkları gözlenmiştir. Bu çerçevede

personellere psikoeğitimler verilmesi, ihtiyaç duyan personelle bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları yürütülmesi, personellerin iyilik haline ve sahada yürütülecek çalışmalara katkı sağlayacaktır.

7- Çocukların gelişim özellikleri konusunda donanımlı, çocukların gelişim

düzelelerine uygun psikoeğitim verebilecek uzmanların, çocuk oyun çadırlarında görevli bulunmasının ve gönüllü ekiplerde yer almasının önemli olduğu düşünülmektedir.

8- Çocukların maddi hediye beklentilerinin yüksek olduğu, sahada bulunan görevlilerin onlara hediye verecek kişi olarak nitelendiği ve çocukların bu görevlilerle yakın temas kurma (örn; sarılma) isteğinde olduğu gözlenmiştir.

Çocuklara kişisel sınır, mahremiyet konularında verilen eğitimlerin

yaygınlaştırılması, ailelerin de bu noktada bilinçlendirilmesinin yararlı olacağı önerilmektedir.

9- Erkeklerin, ergenlerin ve ileri yetişkinlik çağındaki bireylerin psikososyal destek hizmetlerinden görece az faydalandığı gözlenmiştir. Bu yönde yürütülen çalışmaların yaygınlaştırılması; bu yöndeki ihtiyaç ve talepleri tespit etmek için çadır ziyaretlerinin arttırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

10- Sahada depremden etkilenen bireylere psikososyal destek verme noktasında dil temelli bazı güçlükler yaşanmıştır. Özellikle Kürtçe bilen bir psikoloğun, psikososyal destek faaliyetlerine dahil olmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

GAZİANTEP

8 Nisan-7 Mayıs 2023 tarihleri arasında Gaziantep'te 10 gönüllümüz tarafından psikososyal destek faaliyetleri yürütülmüştür. Gönüllüler bu bir aylık süreçte İslahiye Stadyum Çadırkenti, İslahiye Kalyon Konteyner Kenti, İslahiye Fevzipaşa Konteyner Kenti, Nurdağı Konteyner Kenti 'nde görev almışlardır. Gönüllüler bu süre zarfında bireysel görüşmeler, grup çalışmaları ve psikoeğitimler aracılığıyla yaklaşık olarak 297 kişiye psikososyal destek sunmuştur. Çadır ve konteyner ziyaretleriyle erişilen kişi sayısı belirsiz olduğu için bu sayıya eklenmemiştir.

İslâhiye Kalyon Kent'te 480 konteyner bulunmakta ve toplamda 2100 kişi burada barınmaktadır. Alanda AFAD, Millî Eğitime bağlı okullar, özel eğitim okulu, Kızılay'ın Çocuk Dostu Alanı ve yemek dağıtım noktaları bulunmaktadır. Aynı zamanda Sağlık Bakanlığı'na bağlı Sağlık Alanı, Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nin Beslenme ve Diyetetik, Fizyoterapi alanları yer almaktadır. Nurdağı Konteyner Kenti 1 A bölgesinde ise bini aşkın konteyner bulunmaktadır ve bu bölgeye yerleşimler devam etmektedir.

Gönüllüler tarafından bu süreçte çadır/konteyner ziyaretleri ile ihtiyaç tespitinde bulunulmuş ve bu konuda gerekli yönlendirmeler yapılmıştır. Bu kapsamda Kalyon

Konteyner Kent'te 20, Nurdağı Konteyner Kent'te 14 konteyner ziyaret edilmiş; kısa ziyaretler ve görüşmelerin yanı sıra ihtiyaç tespiti ve yönlendirme yapılmış ve gerekli görülen durumlarda bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları için randevular oluşturulmuştur. Diğer sahalarda da hane ziyaretleri yapılmış olmakla birlikte net bir sayı kaydedilememiştir. Gönüllüler, bireylerin fiziksel ihtiyaçlarını tespit ederek yetkili kurumlara iletmenin yanı sıra ihtiyaç duyanlarla bireysel görüşmeler yürütmüş ve gerekli durumlarda psikiyatriste yönlendirme yapmıştır. Hane ziyaretleri esnasında bireylerin ihtiyaçlarına yönelik kayıtlar tutulmuş ve sonraki ekiplere aktarılmıştır.

Gönüllüler tarafından 8 Nisan-7 Mayıs tarihleri arasında bireysel görüşmeler yürütülmüştür. Bu kapsamda görevli olunan sahalarda 68 kadın, 20 erkek, 17 ergen ve 32 çocuk olmak üzere toplamda 137 kişiyle bireysel görüşme yürütülmüştür. Bu görüşmelerde bağımlılık, sosyal izolasyon, intihar, öfke kontrolü, kadına yönelik şiddet olgularıyla karşılaşmıştır. İntihar ve kadına yönelik şiddet vakaları gerekli kurumlara yönlendirilmiştir (ASHB ve Sağlık Bakanlığı Psikososyal Destek). İhtiyaç duyduğu tespit edilen bireyler ise psikiyatrik takibe yönlendirilmiştir. Görüşme talep eden bazı yetişkinlerin, kayıp yaşadıkları ve yas tepkileri gösterdikleri gözlenmiştir. Bazı yetişkinlerin deprem öncesinde sorunlarının bulunduğu ve depremden sonra yaşadıkları kayıplar ve yaşam koşullarındaki zorluklarla birlikte bu sorunların arttığı belirlenmiştir. Bu sorunlardan, deprem öncesi dönemde yaşanan travmatik deneyimlerin ve aile içi ilişkisel sorunların ağırlıkta olduğu görülmüştür. Bazı yetişkinlerde deprem sonrasında yoğun öfke ve kaygı gözlemlenmiştir. Bu yetişkinlerle travma sonrası stres bozukluğu, ilişki ve iletişim problemleriyle ilgili çalışmalar yapılmış, öfke kontrolü ile ilgili psikoeğitimler verilmiştir. Çocuklarda ise genellikle anne-babadan ayrılamama ve saldırgan davranışlar gösterme eğiliminin yoğun olduğu gözlemlenmiştir. Bu çocuklarla görüşmelerde oyun ve resim etkinlikleri yapılmasının yanı sıra çocukların ailelerine psikoeğitim verilmiştir. Görüşülen kişilerden takip edilmesi gerektiği düşünülen

bireylerin bilgilerinin yer aldığı bir dosya oluşturulmuş ve ekip devir zamanlarında bu dosya diğer gönüllü ekibimize aktarılmıştır.

Gönüllüler görevli buldukları süre zarfında çocuk ve ergenlerle bireysel görüşmelerin yanı sıra grup etkinlikleri ve psikoeğitimler de gerçekleştirmişlerdir. Nurdağı Konteyner Kenti'nde farklı zamanlarda ve farklı gruplarla olmak üzere yaklaşık 93 çocukla grup çalışmaları yürütülmüştür. Bu kapsamda çocuklarla resim ve boyama çalışmaları yapılmış; duygu tanımlama ve iletişim becerilerine yönelik grup çalışmaları düzenlenmiştir. 9 çocuk ile tanışma oyunu, nefes egzersizi ve çizimden oluşan yarı yapılandırılmış psikososyal destek çalışması gerçekleştirilmiştir. 8 çocukla spor etkinliği, 4 çocuk ile de sanat temelli grup çalışması yürütülmüştür. 20 çocuk ile drama ve oyun temelli grup çalışması yapılmıştır. Nurdağı'nda ergen gruplarıyla ise duygu aktarımı üzerine grup çalışması yapılmıştır. Bu kapsamda Nurdağı Konteyner Kenti'nde ergenlik çağındaki 4 erkek çocukla duygu ve düşünce paylaşımını temel alan bir grup çalışması yürütülmüştür. Bu sahada 6 ergen kız çocuğu ile güçlendirme odaklı grup çalışması yapılmıştır. Ek olarak ergenlik çağındaki 11 kişi (7 erkek, 4 kız) ile voleybol maçı düzenlenmiş, maç öncesi ve sonrasında sosyalleşmeyi ve paylaşımı arttırmak amacıyla grup görüşmesi yapılmıştır. İslahiye'de ise çocuklarla her gün kreş ve diyanet çocuk sınıflarında psikodrama etkinlikleri yapılmıştır. Okula eğitime gelen çocuklar ve konteyner kentte bulunan öğrenciler ile sınıf içi grup etkinlikleri, açık alan aktiviteleri (takım ve top oyunları), masa başı etkinlikler (resim çalışmaları) yapılmıştır. Kalyon Konteyner Kenti'nde ihtiyaç duyduğu belirlenen 3 çocuk ile korkuları üzerine duygu paylaşımı ve resim atölyesi yapılmıştır. İslahiye'de 8 çocuğa mahremiyet eğitimi verilmiştir. Bunlara ek olarak 13 çocuk ile oyun temelli grup etkinliği yürütülmüştür.

Gönüllüler çocuk ve ergenlerle yürütülen grup etkinliklerinin yanı sıra yetişkinlerle de çeşitli grup faaliyetleri yürütmüş ve psikoeğitim vermişlerdir. İslahiye’de Ramazan Bayramı’nda yakınlarını kaybeden bireylerle birlikte mezarlık ziyareti yapılmış, duygu paylaşımında bulunulmuştur. İslahiye Fevzipaşa Konteyner Kenti’nde ise yetişkin gruplarla duygu paylaşımı, psikoeğitim çalışmaları kapsamında çeşitli grup paylaşımlarında bulunulmuştur. Bu bağlamda anne ve çocuklara bu tarih aralığında farklı gruplar halinde mahremiyet eğitimleri verilmiştir. Nurdağı Konteyner Kenti’nde 12 kadın ve 2 yetişkin erkek olmak üzere 14 kişilik bir grup ile grup çalışması yürütülmüştür. Benzer şekilde Nurdağı’nda 10 yetişkin bireyle grup çalışması kapsamında duygu ve düşünce paylaşımı yapılmıştır.

İslahiye’de çalışana destek kapsamında 14 bireyle grup çalışmaları yürütülmüştür. 9 ASHB personeli ile duygu ve düşünce paylaşımı yapılmıştır. Travma Sonrası Stres Bozukluğu ve yas danışmanlığı hakkında psikoeğitim verilmiştir. Çalışma sahasında karşılaşılabilecek durumlarla ilgili oryantasyon yapılmıştır. 5 kişilik polis ekibiyle ise duygu ve düşünce paylaşımı yapılmış; travma, yas, tükenmişlik ve merhamet yorgunluğuna dair psikoeğitim verilmiştir.

Sahaya giden gönüllerimiz, çadır/konteyner ziyaretlerinde ihtiyaç tespiti ve bu ihtiyaçların ilgili birimlere iletilmesinin yanı sıra çocuk/yetişkin grup etkinlikleri ve paylaşımlarında bulunmuş, yetişkin ve çocuk/ergen görüşmeleri yürütmüştür. Gönüllülerin gözlem ve deneyimlerine dayanarak aşağıdakiler söylenebilir:

1- Yürütülen görüşmelerde yetişkinlerde travma sonrası stres tepkileri, yoğun öfke ve kaygı gözlenirken; çocuklarda saldırganlık, akran zorbalığı, ebeveynlerden ayrılamamanın yoğun olduğu gözlenmiştir. Bu bağlamda sahada çocuk ve yetişkinler için psikolojik destekte bulunabilecek klinik ve uygulamalı psikologlara daha yoğun ihtiyaç olduğu söylenebilir.

2-Sahada depremden etkilenen bireylerle yürütülen görüşmeler sonucunda, gönüllülerin sahada bir hafta bulunmasının psikososyal destek noktasında sürdürülebilirliği etkileyebildiği kanısına varılmıştır. Vaka aktarımı yapılırsa dahi yeni gelen ekibin sahayı tanınması, ardından aynı kişilerle ilişki kurması destek sağlanan bireyi yıpratmakta; bireyin kendini açmasının önünde bir engel teşkil edebilmektedir. Bu bağlamda sahaya giden gönüllülerin bir haftadan uzun süre sahada bulunmasının yararlı olabileceği düşünülmektedir.

3- Alanda yetişkin erkekler için sosyalleşme alanı bulunmadığı fark edilmiş, gönüllüler tarafından sosyalleşmeye imkan sağlayacak bazı fikirler üretilmiş, sahada buna uygun bir ortam belirlenmiş ve bu durum yetkililere aktarılmıştır. Yetişkin erkeklerin sosyalleşebilecekleri alanların artırılması, bireysel iyilik hallerini arttırmanın yanı sıra aile içi dinamiklerin gelişmesine de katkı sağlama potansiyeli taşımaktadır.

4- Gaziantep'te görevlendirilen gönüllü sayısının, sahadaki nüfus da göz önüne alındığında yeterli olmadığı görülmektedir. Özellikle Nurdağı bölgesinde bini aşkın konteyner bulunmakta ve bu bölgede birden fazla gönüllüye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bölgelerdeki gönüllü sayısını arttırmanın yararlı olacağı düşünülmektedir.

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ BÜNYESİNDE YÜRÜTÜLEN ETKİNLİKLER (8 NİSAN-7 MAYIS)

10 – 12 Mayıs 2023 tarihleri arasında Prof. Dr. Özden Yalçınkaya Alkar, Prof.Dr. Gözde İkizer ve Prof.Dr. Arzu Çalışkan Sarı tarafından Afet Bölgesinde Görevlendirilen ASHB Psikososyal Destek Elemanlarına Yönelik Psikoeğitim verilmiştir. Eğitim 200 kişilik katılımı tamamlanmıştır.

Union of Psychological Science (UIPsyS) başkanı Dr.Karl Swain ve beraberindeki heyet 15 – 16 – 17 Mayıs 2023 tarihlerinde derneğimize ziyarette bulunmuş ve bütün üye ülkelerin katılımı

ile 16 Mayıs 2023 tarihinde “National Psychological Organisations: Foundations of Global Humanitarian Action in Crises” adlı çevrimiçi semineri gerçekleştirmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

8 Nisan-7 Mayıs 2023 tarihleri arasında Kahramanmaraş, Adıyaman, Hatay ve Gaziantep olmak üzere 4 ilde toplamda 55 gönüllümüz psikososyal destek faaliyetlerine katkı sağlamıştır. Bu süre zarfında 1191 çocuk/ergen, 1262 yetişkin olmak üzere toplamda 2453 kişiye psikososyal destekte bulunulmuştur. Çadır/konteyner ziyaretleri yapılarak bireylerin ihtiyaçları belirlenmiş ve bunlara yönelik yönlendirmeler yapılmıştır. Sahada çocuk, ergen ve yetişkinlerle bireysel görüşmeler yürütülmüş, bireylerin yaşadıkları problemlere uygun olarak kendilerine destek sağlanmıştır. Yetişkin ve çocuklarla gruplar halinde duygu ve deneyim paylaşımları yapılmıştır. Gönüllüler, çalışana destek bağlamında saha görevlileri ile bireysel görüşmeler ve grup paylaşımları yürütmüş; stres yönetimi, tükenmişlik, iş birliği ve etkili iletişim konularında psikoeğitimler vermişlerdir. Ayrıca çocuklarla oyun etkinlikleri düzenlenmiş, çocukların gelişim düzeylerine ve yaşlarına uygun olarak mahremiyet eğitimi, hijyen eğitimi, akran zorbalığı eğitimleri verilmiştir. Yetişkinlere yönelik ise mahremiyet, kişisel sınır eğitimlerinin yanı sıra cinsel ilişkide korunma yöntemleri, çocuklarla iletişim, öfke kontrolü ve çatışma çözümüne dair psikoeğitimler verilmiştir.

Genel olarak bir değerlendirme yapılacak olursa; bazı sahalarda materyal eksiklerin giderildiği ve düzenin oturduğu gözlenirken bazı bölgelerde bireylerin fiziksel ihtiyaçlarını karşılamakta hala güçlük çektikleri söylenebilir. Özellikle çadırkent ve konteyner kentler arasındaki fiziksel imkân farkları bazı yerlerde daha belirgindir ve halkın buna yönelik öfkesi mevcuttur. Bazı alanlarda fiziksel ihtiyaçların yerini psikolojik ihtiyaçlara bıraktığı, bireylerde travma sonrası stres tepkilerinin yaygın olduğu görülmüştür. Bu durum da deprem sahasında

travma alanında bilgili klinik psikologlara ihtiyacı arttırmaktadır. Sahada göçmenlerin dil ve iletişim problemlerine ek olarak ayrımcılıkla mücadele ettikleri gözlenmiştir. Sahada Arapça ve Kürtçe bilen psikologlar bulunmasının bu bağlamda oldukça yararlı olacağı söylenebilir. Deprem bölgesinde çocuk ve kadınlara, ergenler ve yetişkin erkeklere kıyasla çok daha fazla psikososyal destek hizmeti sunulduğu görülmektedir. Bu doğrultuda farklı sosyalleşme alanları oluşturularak ergen ve yetişkinlerle temasın arttırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Sahada aile içi şiddet, akran zorbalığı, ergenlerde tütün kullanımı ve çeteleşme durumlarının yaygınlaştığı gözlenmiştir. Gönüllüler gerek bireysel görüşmeler gerek psikoeğitimler aracılığıyla bu konularda çalışmalarını yürütmektedir. Ancak sahada diğer kurumlarla da iş birliği yapılarak bu psikoeğitimlerin yaygınlaştırılması ve olabildiğince insana kısa sürede ulaştırılmasının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Türk Psikologlar Derneği, gönüllülerin gözlem ve deneyimlerini dikkate alarak gönüllü seçimi ve eğitimlerinde bunlara istinaden düzenlemeler yapacaktır.

Sonuç olarak gönüllüler, tıpkı geçen ay olduğu gibi 8 Nisan-7 Mayıs tarihlerinde aktif rol almış, büyük bir gayretle mesleki bilgi ve deneyimlerini sahaya aktararak depremden etkilenen bireylere psikososyal destekte bulunmuşlardır. Depremin yaralarını sarmak ancak iş birliği, birlik ve dayanışma ile mümkündür. Türk Psikologlar Derneği, yaşanan bu afet sonrasında iş birliği ve dayanışma içerisindeki tüm gönüllülere teşekkür etmektedir.

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ GENEL MERKEZ

WEB SİTESİ: www.psikolog.org.tr

TEL: 0312 425 67 65

E-MAIL: bilgi@psikolog.org.tr